



**PREZES  
URZĘDU OCHRONY  
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

**Delegatura w Lublinie**  
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10  
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,  
743-77-30, Fax (0-81) 532-08-26  
E-mail: [lublin@uokik.gov.pl](mailto:lublin@uokik.gov.pl)

Lublin, dnia października 2008r.

RLU-61-39/08/RD

**Decyzja Nr RLU 53/08**

Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tejże ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wskazanych w art. 24 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy Arturowi Stepanów prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Ośrodek Szkolenia Kierowców „Autopar” w Lublinie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

**uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę w/w przedsiębiorcy polegającą na zamieszczeniu w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu – Umowie z uczestnikiem kursu samochodowego na kategorię B, następującego postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.): „Ewentualne spory powstałe na tle realizacji umowy, strony poddają pod rozstrzygnięcia Sądowi Powszechnemu w Lublinie”, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...) i nakazuje się zaniechania jej stosowania.**

**Uzasadnienie**

W związku z ogólnopolskim badaniem wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kandydatów na kierowców, w ramach postępowania wyjaśniającego (RLU-405-3/08/RD/JS) przeprowadzono kontrolę działalności ww. przedsiębiorców zawierających z konsumentami umowy o świadczenie usług edukacyjnych. W toku podjętych działań ustalono, że umowy i regulaminy szkolenia zawierane przez przedsiębiorców z konsumentami z wykorzystaniem wzoru umowy bądź regulaminu szkolenia o świadczenie usług edukacyjnych obejmują przytoczone w sentencji postanowienie, co do którego zachodziło podejrzenie, że jest ono tożsame z klauzulami abuzywnymi wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej także rejestrem). W tych okolicznościach konieczne stało się wszczęcie niniejszego postępowania administracyjnego.

**Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:**

Artur Stepanów prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej Prezydenta Miasta Lublina pod numerem 00050663. W ramach tej działalności A. Stepanów prowadzi Ośrodek Szkolenia Kierowców „Autopar” w Lublinie dalej zwany przedsiębiorcą.

W ramach tak zorganizowanej działalności przedsiębiorca świadczy na rzecz konsumentów uczestniczących w kursach nauki jazdy usługi edukacyjne. Przy zawieraniu umów o świadczenie tych usług przedsiębiorca stosuje *Umowę z uczestnikiem kursu samochodowego na kategorię B*. Analiza treści przedłożonego wzoru wykazała, że zawierała ona następujące postanowienie: „*Ewentualne spory powstałe na tle realizacji umowy, strony poddają pod rozstrzygnięcia Sądowi Powszechnemu w Lublinie*”.

W toku niniejszego postępowania przedsiębiorca ustosunkował się do postawionego mu zarzutu w piśmie z dnia 09. 09. 2008 r., oświadczając, że nie stosował pisemnych umów z kursantami, chociaż przy piśmie z dnia 5.05.2008 r. jest stwierdzenie, że przesyła aktualny wzór umowy stosowany przez podpisywanie umów z konsumentami na świadczenie usług nauki jazdy. Jednocześnie przedsiębiorca przesłał, nowy wzór umowy nie zawierający zakwestionowanego zapisu i oświadczył, że nowy poprawiony wzór umowy wprowadził z dniem 8.09.2008 r.

**Prezes Urzędu zważył, co następuje:**

Stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Na mocy art. 24 ust. 2 pkt. 1 ww. ustawy za praktykę tego rodzaju uznaje się godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej także rejestrem).

Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- rozważana praktyka musi być bezprawna,
- praktyka taka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów, w związku z czym dochodzi do naruszenia interesu publicznego.

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, że przedsiębiorcą jest m. in. osoba fizyczna, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot, którego dotyczy niniejsze postępowanie Artur Stepanów - Ośrodek Szkolenia Kierowców „Autopar” w Lublinie, bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy. Jest to osoba fizyczna, która podlega wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej. Jej zachowanie podlega więc kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kolejną przesłanką, która musi zostać spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność rozważanego zachowania. Jedno z działań zakazanych na gruncie niniejszego przepisu stanowi posługiwanie się w obrocie konsumenckim postanowieniami wzorców umów uznanymi za niedozwolone i wpisanymi do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru.

Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W toku niniejszego postępowania przedsiębiorcy postawiono zarzut posługiwania się w obrocie konsumenckim następującym postanowieniem wzorca umowy: *„Ewentualne spory powstałe na tle realizacji umowy, strony poddają pod rozstrzygnięcia Sądowi Powszechnemu w Lublinie”*.

Przepisy art. 27 – 30 kodeksu postępowania cywilnego regulujące właściwość ogólną mają zasadnicze znaczenie dla ustalenia przynależności danej sprawy do właściwości miejscowej danego sądu. Wyrażają one zasadę, że sprawa powinna być rozpatrywana przez sąd właściwy dla pozwanego. Zatem zastrzeżenia w umowie właściwości miejscowej tylko dla sądu miejsca siedziby przedsiębiorcy jest sprzeczne z tą zasadą. Również Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że takie zastrzeżenia w umowie właściwości miejscowej sądu, jak wyżej, stanowi niedozwoloną klauzulę umowną i wpisał ją do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W związku z tym rozważaną klauzulę należało uznać za niezgodną z art. 385<sup>1</sup> § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U Nr 16, poz. 93 ze zm., zwanej dalej także Kc), który stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Postanowienie to narusza również art. 385<sup>3</sup> pkt 23 Kc, na mocy którego za niedozwolone uznaje się regulacje, które wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest właściwy miejscowo.

Przedmiotowe postanowienie jest jednocześnie tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 979, do czego doszło na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także SOKiK) z dnia 9. 10. 2006r. (sygn. akt XVII AmC 101/05): *„Ewentualne kwestie sporne rozstrzygane będą przez sądy powszechne właściwe ze względu na siedzibę Zleceniobiorcy”* oraz tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 385, do czego doszło na mocy wyroku w/w Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18. 01. 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 48/04): *„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygnięcia będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby ECF „Euro – Zurych”*”.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479<sup>43</sup> Kodeksu postępowania cywilnego, od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25. 05. 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla

uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13. 07. 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06). Pomimo, iż powyżej przywołane wyroki zapadły pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w obecnym stanie prawnym. Na gruncie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważana kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia. Przyjęcie zasady formalnej jawności niniejszego rejestru oznacza, że od chwili wpisania do niego określonego postanowienia zakazane jest stosowanie tożsamych postanowień w obrocie konsumenckim i nikt nie może zasłaniać się nieznajomością dokonanych wpisów. Rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone jest prowadzony przez Prezesa Urzędu. W praktyce jest on powszechnie dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu pod adresem WWW.uokik.gov.pl. W tym stanie rzeczy należało stwierdzić, że przedsiębiorca dopuścił się stosowania klauzuli wpisanej do rejestru.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospoleczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku<sup>1</sup>.

Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10. 04. 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „*zbiorowego interesu konsumentów*” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „*nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów*”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy orzekł też, że „*praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w*

<sup>1</sup> Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

*stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.*

W niniejszym przypadku doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Oceniane zachowanie przedsiębiorcy dotyczy szerokiego kręgu najślabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczy ono wszystkich tych osób, które zawarły z organizatorami kursów umowy o kształcenie oraz wszystkich ich potencjalnych klientów. Rozważane działanie godzi więc w zbiorowe interesy konsumentów. Stanowi ono też zakazaną prawem praktykę, gdyż jest podejmowane w sposób powtarzalny. Już z samej istoty wzorców umów wynika to, że działania przedsiębiorców wykorzystujących je jest ustalone, jednakowe, powtarzalne we wszystkich przypadkach.

Uwzględniając wszystkie ww. okoliczności niniejszej sprawy należało orzec, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stąd należało orzec, jak w sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479<sup>28</sup> § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie.

Otrzymuje:

**Artur Stepanów**  
**Ośrodek Szkolenia Kierowców**

„Autopar“  
ul. [REDAKTED]  
[REDAKTED] Lublin

